

dr hab. Ewa Guzowska, prof. AM
dziedzina – sztuki muzyczne
dyscyplina – instrumentalistyka
Akademia Muzyczna im. I. J. Paderewskiego
w Poznaniu

Poznań, 29.08.2019 r.

OPINIA

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 28.06.2019 roku. Zlecenie zostało podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 30 października 2015r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. Z 2015 poz.1842).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego, pismo z dnia 26.06.2019 roku w związku z wnioskiem Pana mgra Mateusza Staśto o wszczęcie przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

W świetle ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki Rada Wydziału posiadała uprawnienia do przeprowadzenia przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust. 2 pkt. 1 Rada Wydziału instrumentalnego w Akademii Muzycznej w Krakowie podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka oraz wyznaczenia mej osoby recenzentem przewodu doktorskiego mgra Mateusza Staśto.

Podstawowe dane o Kandydacie

Mateusz Staśto urodził się w 1977 roku w Krakowie. W roku 2001 ukończył z wyróżnieniem Akademię Muzyczną w Krakowie w klasie skrzypiec prof. Mieczysława Szlezera. Dalszą naukę kontynuował za granicą, rozwijając umiejętności gry na skrzypcach i studiując dodatkowo grę na altówce oraz kameralistykę. W latach 2001-2004 związany był z Konservatorium Richard- Strauss w Monachium w klasie prof. J. Gilmana- skrzypce oraz prof. Helmuta Nikolaia- altówka. Równolegle był studentem altówki Folkwanghochschule w Essen w klasie prof. Vladimira Mendelssohna, z którym także pracował w zakresie muzyki kameralnej.

W roku 2004 w Portogruaro zdobył nagrodę w kategorii tria smyczkowego. Miał przyjemność współpracować z artystami taki jak: Z. Bron, K. Węgrzyn, D. Sitkovetski, N. Gutman czy Y. Baschmet.

Od 2004 roku pan Mateusz Staśto mieszka na stałe w Portugalii, gdzie pracuje w Orkiestrze Fundacji Casa da Musica w Porto, a od 2016 zajmuje stanowisko lidera grupy altówek.

Współpracował z wieloma innymi orkiestrami: Orkiestra Fundacji im. Gulbenkiana w Lizbonie, Narodowa Orkiestra Hiszpanii w Madrycie, Orkiestra Radia i Telewizji Norweskiej w Oslo, Malezyjska Orkiestra Filharmoniczna, Arctic Symphony Orchestra z Tromso w Norwegii, Orkiestra Symfoniczna w La Couruna.

Mateusz Staśto, jak pisze w swojej biografii, jest aktywnym muzykiem kameralistą i regularnie prezentuje się na scenie międzynarodowej w rozmaitych składach- szczególnie w trio i kwartecie smyczkowym.

W swoim dorobku ma też nagrania dla Portugalskiego Radia, Norweskiej Telewizji, nagranie i wydanie CD z kwintetami klarnetowym J. Brahmsa oraz W. A. Mozarta.

Jest założycielem zespołu Trio Vivan z którym wykonał szereg interesujących projektów. Brał udział w Fesiwalach takich jak: Oleg kagan Music Fest, Sviatoslav Richter Festival jak i wielu innych.

Pan Mateusz Staśto rozpoczął pracę pedagogiczną nauczając dzieci w szkole muzycznej w Porto. Brał udział w projekcie prowadzonym w Afryce przeznaczonych dla dzieci mniej uprzywilejowanych społecznie.

Od 2016 roku prowadzi klasę altówki na Uniwersytecie Minho w Bradze, gdzie zajmuje stanowisko gościnnego profesora.

Ponadto prowadzi kursy mistrzowskie oraz występuje w charakterze Jurora konkursów instrumentów smyczkowych.

Opinia

Praca doktorska Pana mgra Mateusza Staśto składa się z dwóch części- dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD oraz opisu w formie pracy pisemnej. Temat rozprawy doktoranta brzmi ” **Odzwierciedlenie pierwiastków tradycyjnej muzyki portugalskiej i ich wpływ na problematykę interpretacyjno-wykonawczą w wybranych utworach Joly Braga Santosa z udziałem altówki**”. Na dzieło artystyczne składają się następujące utwory:

- **Joly Braga Santos- II Kwartet smyczkowy a-moll nr 2 ,op. 27**
- **Joly Braga Santos- Koncert altówkowy op. 34 w wersji na altówkę i fortepian**

Nagranie zrealizowane zostało w dniu 12.12.2018 roku w Porto-kwartet smyczkowy oraz 16.05.2019 roku w Porto – koncert na altówkę.

Współwykonawcami nagrania kwartetu smyczkowego są:

I skrzypce- Diogo Coelho
II skrzypce- Jorman Torres
altówka- Mateusz Staśto
wiolonczela- Nikolai Gimaletdinov

Współwykonawcą nagrania partii fortepianu w koncercie na altówkę w wykonaniu Mateusza Staśto jest Bernardo Pinhal.

Część opisowa dzieła

Dobór repertuaru przez doktoranta pana Mateusza Staśto w postaci II Kwartetu smyczkowego a-moll nr 2 ,op 27 oraz Koncertu na altówkę i orkiestrę podyktowany został potrzebą zestawienia utworów stanowiących ważne miejsce w twórczości Joly Braga Santosa. Jak pisze doktorant, oczywistym w podjęciu decyzji o wskazaniu przykładów był wybór utworów z ważną partią altówki. Emblematycznym jest na pewno Koncert na altówkę, jeden z niewielu utworów napisanych w Portugalii na ten instrument. Wybór Kwartetu a-moll nr 2, op.27 wiąże się z intensywną działalnością Pana Mateusza Staśto na polu muzyki kameralnej, a wiodącą często partia altówki w utworze sprawia, iż (jak twierdzi autor pracy) dzieło jest ciekawym i odpowiednim przykładem sztuki J. B. Santosa.

Praca doktorska pana Mateusza Staśto, zawiera cztery rozbudowane rozdziały.

W rozdziale I pt. Folklor i tradycyjna muzyka portugalska, czytamy o różnorodności kultur oraz ich wpływach jak i o ich znaczeniu w muzyce klasycznej, XIX oraz XX wieku. Autor pracy interesująco opisuje i bada muzykę regionalną w Portugalii oraz poszukuje źródeł inspiracji w muzyce Joly Braga Santosa. W rozdziale II ,przybliżając sylwetkę kompozytora skupia się na jego twórczości, działaniach artystycznych oraz pełnych faktów rozmowach z córką kompozytora i jej wspomnieniach na temat ojca.

W rozdziale III pan Mateusz Staśto podejmuje próbę analizy wybranych utworów Joly Braga Santosa z punktu widzenia altowiolisty -wykonawcy. Podchodzi wnikliwie do każdej z części Koncertu na altówkę i orkiestrę ,skupiając się na problemach wykonawczych oraz interpretacyjnych. W dalszej części rozdziału przeczytać można uzupełnienie informacji dotyczących muzyki kompozytorów portugalskich. Rozdział wieńczy szczegółowy opis Kwartetu smyczkowego a-moll nr 2 ,op.27 z punktu widzenia wykonawcy bogatej partii altówki. Autor pracy cytuje brytyjskiego pisarza Steghena Connocka, który uznaje Kwartet smyczkowy nr 2 za jedną z najważniejszych i najpiękniejszych kompozycji spośród całego dorobku Bragi Santosa.

Rozdział IV to próba wyjaśnienia unikalnego charakteru muzyki portugalskiej oraz związane z tym problemy interpretacyjne.

Z uznaniem odnoszę się do pracy doktorskiej pana Mateusza Staśto. Choć nie brak w niej znikomych błędów stylistycznych, a czasem językowych-szyk i budowa zdania, uważam, że został poruszony i skrupulatnie omówiony temat interesujący i oryginalny. Jak pisze autor- praca zawiera próbę ukazania drogi jaką powinien przebyć wnikliwy wykonawca i interpretator dzieła muzycznego. Zawiera ona wnikliwą biografię i opis twórczości kompozytora Joly Braga Santosa, a także analizę wskazanych dwóch dzieł muzycznych. Zwieńczeniem jest dołączony zapis nagrania obu tych utworów dokonany za inicjatywą i z udziałem autora pracy.

Nagranie

Grę Pana Mateusza Staśto cechuje szlachetny dźwięk oraz świadomość formy i frazy. Czytelny przekaz muzyczny poprzez zrozumienie idiomu muzyki Joly Braga Santosa, daje słuchaczowi poczucie odtworzenia pełnego obrazu dzieła muzycznego.

Kwartet smyczkowy jako kameralna oraz instrumentalna forma muzyczna, stawia przed wykonawcami trudne zadanie. Intonacja, piony, świadomość balansu. W tym przypadku zrozumienie faktury oraz intencji kompozytora zostało doskonale odczytane przez wykonawców ,

a w efekcie końcowym zarejestrowane na płycie CD. Nie da się pominąć faktu, iż Kwartet smyczkowy a-moll nr 2, op. 27 momentami przypomina fragmenty Kwartetu Amerykańskiego A. Dvoraka.

Koncert na altówkę i orkiestrę op. 34 to dzieło bardzo interesujące. Już na samym początku kompozytor oraz wykonawca wprowadzają nas w tajemniczy nastrój. Do złudzenia fragment przypomina popularną Sonatę na altówkę D. Szostakowicza op. 147, co tym samym podkreśla kunszt Santosa- zważywszy na fakt, iż koncert powstał 15 lat przed sonatą Szostakowicza. Czy zatem Szostakowicz inspirował się Santosem?

Pojawiające się w 1 cz. elementy ludowe podkreślają folkowy charakter. Wykonawca, pan Mateusz Staśto traktuje te fragmenty z dużym zrozumieniem, oddając charakter skoczny i taneczny. Dobór artykulacji podkreślający styl jest właściwy i odpowiedni. Zauważyć można, iż solista dysponuje wieloma rodzajami wibracji. Jako, że część ta jest zmienna, dynamiczna, należy być świadomym różnorodności i zastosować odpowiednie środki wyrazu. Współpraca altowiolisty i pianisty są na wysokim poziomie. Mowa tu o partnerstwie w muzyce, rozumianym jako wspólne poczucie czasu, oraz budowanie kulminacji. Ubolewać jedynie można nad faktem, iż fortepian nie został do nagrania odpowiednio nastrojony, co wyraźnie słychać na początku jak i na samym końcu części pierwszej.

Spokojny charakter części II ukazuje ciepły dźwięk altówki. Ponowna zmienność charakteru na energiczny, przypominający styl B. Bartoka pochłania słuchacza i w sposób energetyczny kończy całą część.

Część III Koncertu ponownie wprowadza w klimat elegijny. Ciepły dźwięk altówki pozwala zbudować nastrój pełen smutku i zadumy. Zaskakująca zmiana charakteru na ludowy i taneczny podkreśla urok altówki, gdzie wykonawca prezentuje barwę jasną i przejrzystą. Ponownie współpraca pianisty z solistą zasługuje na uznanie. Choć czasem w nagraniu słychać głośne przewracanie kartek, nie burzy to całości nastroju.

Powracający spokojny i kojący nastrój domyka całość utworu. Zamieranie i wygaszanie dźwięku altówki kończy dzieło.

Konkluzja

Niniejszym stwierdzam, że pan Mateusz Staśto wykazał się umiejętnościami gry na altówce, czego dowodem jest przedstawione dzieło artystyczne na wysokim poziomie wykonawczym.

Doktorant również wykazał dużą wiedzę oraz dociekliwość badawczą w części opisowej dzieła. Spełnia tym samym wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

Pracę mgra Mateusza Staśto doceniam i przyjmuję.

dr hab. Ewa Guzowska, prof. AM

